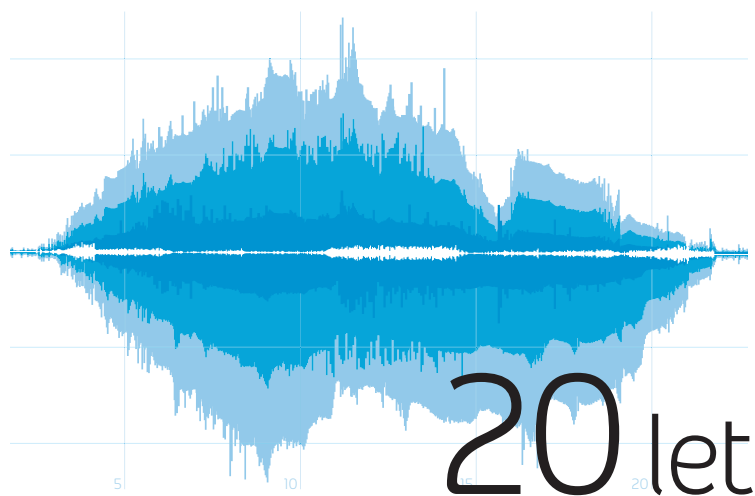

Trendy inkasa OSA a faktory ovlivňující výši vyplácených autorských odměn v letech 1993 - 2012

Vzhledem k tomu, že toto číslo časopisu je bilančním u příležitosti dvacetiletého výročí od rozdělení České a Slovenské federativní republiky, připravil jsem krátký exkurz do historie inkasa OSA.

Nejprve je potřeba zmínit, že osamostatnění České republiky a Slovenské republiky nemělo na výkon kolektivní správy v obou zemích žádný vliv. Bylo to dáno historickým vývojem. OSA historicky spravoval práva skladatelů, textařů a nakladatelů pouze pro území České republiky. Území Slovenské republiky měl na starosti SOZA, neboli Slovenský ochranný svaz autorský pre práva k hudobným dielam, který vznikl v roce 1922 jako pobočka OSA a osamostatnil se násilnou cestou v roce 1939, kdy došlo k vyhlášení klerofašistického Slovenského štátu. Majetek OSA byl na Slovensku vyvlastněn a všichni autoři žijící na území Slovenska museli být zastupováni nástupnickou organizací působící pod názvem Slovenský autorský svaz hudobných skladateľov, spisovateľov a nakladateľov, družstva s r.o. (zkratka SAS).

Inkaso OSA se v roce 1993 pohybovalo ještě pod 200 miliony Kč, půlmiliardová hranice byla pokořena v roce 1999. Zajímavý je pohled i na samotnou strukturu inkasa. První dekáda se prakticky nesla ve znamení relativně rovnoměrného rozvržení inkasa mezi příjmy z veřejného provozování (inkaso z koncertů a veřejných prostor jako jsou bary, restaurace apod.), z vysílání (rozhlasové

// Inkaso OSA se v roce 1993 pohybovalo ještě pod 200 miliony Kč, půlmiliardová hranice byla pokořena v roce 1999.

Tabulka č. 1

příjmy z televizního vysílání v letech 2004 - 2012

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
	99 606 tis. Kč	135 881 tis. Kč	127 265 tis. Kč	142 531 tis. Kč	139 971 tis. Kč	169 546 tis. Kč	194 974 tis. Kč	190 683 tis. Kč	204 957 tis. Kč

počet stanic v letech 2004 - 2012 (stanice v daném roce vysílala alespoň 6 měsíců)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Česká televize	2	3	4	4	4	4	4	4	4
CET 21	1	1	1	1	2	3	4	4	6
FTV Prima	1	1	1	1	1	2	2	3	3
celkem	4	5	6	6	7	9	10	11	13

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
průměrná autorská odměna na 1 stanici	24 902,- Kč	27 176,- Kč	21 211,- Kč	23 755,- Kč	19 996,- Kč	18 838,- Kč	19 497,- Kč	17 335,- Kč	15 766,- Kč

	2007	2008	2009	2010	2011
inkaso pro OSA	657 219 tis. Kč	739 678 tis. Kč	764 569 tis. Kč	743 688 tis. Kč	797 909 tis. Kč
rozúčtované autorské odměny	527 310 tis. Kč	592 488 tis. Kč	622 550 tis. Kč	601 104 tis. Kč	633 281 tis. Kč
počet autorů, kterým byla vyplacena autorská odměna	72 546	74 715	80 288	88 755	104 677
počet skladeb, na které byly rozúčtovány autorské odměny	239 709	241 762	261 413	287 944	358 446
průměrná autorská odměna na 1 autora	9 059,- Kč	9 900,- Kč	9 523,- Kč	8 379,- Kč	7 623,- Kč
průměrná autorská odměna na 1 skladbu	2 742,- Kč	3 060,- Kč	2 925,- Kč	2 583,- Kč	2 226,- Kč

Tabulka č. 2

a televizní vysílání, kabelový přenos apod.), z mechaniky (zejména prodej fyzických nosičů a náhradní odměny) a z příjmů ze zahraničí.

S přibývajícími roky začínají ve struktuře inkasa dominovat příjmy z vysílání následované příjmy z veřejného provozování. Z pohledu mezinárodní úspěšnosti českých děl začínají postupně zaostávat příjmy ze zahraničí. Podíváme-li se na strukturu inkasa v roce 2012, pak jednoznačně dominují příjmy z veřejného provozování a vysílání, které dohromady tvoří více jak 77 % celkového inkasa OSA, které je mezi tyto dva segmenty trhu rozděleno rovnoměrně. Výrazně zaostávají příjmy z mechaniky, a to v důsledku globálního propadu prodeje fyzických nosičů. Výjimkou v tomto ohledu byl rok 2008, kdy díky skokovému nárůstu příjmů z náhradních odměn se mechanika podílela na celkovém inkasu téměř 27%. V roce 2012 se podíl příjmů z mechaniky snížil pod 14%.

O mnoho lépe si nevedou ani příjmy ze zahraničí, které se dostaly do trendu postupného propadu. Například v roce 2003 OSA inkasoval od zahraničních autorských organizací za užití hudby českých autorů částku 82,5 milionů Kč. V roce 2012 příjmy OSA ze zahraničí činily již pouze 63,4 milionů Kč. Zatímco v roce 2003 příjmy ze zahraničí v poměru k celkovému inkasu OSA reprezentovaly 16 %, v roce 2012 to bylo již jen pouhých 7,2 %!

Inkaso OSA jsou (jinými slovy) honoráře autorů. Je proto na místě zmínit i trendy v oblasti množství hudebních děl, které provozovatelé užívají. Řeklo by se, že s rostoucím inkasem OSA porostou příjmy jednotlivých autorů. Ne vždy tato paralela platí. Ukažme si rozpor v této rovnici na konkrétním příkladu, a to na televizním vysílání.

Z tabulky č. 1 je patrné, že postupem času dochází k fragmentaci vysílání na více kanálů, kdy se televizní vysílatelé snaží prostřednictvím nových

žánrových kanálů udržet sledovanost a příjmy z reklamy. V praxi to znamená, že se užívá více hudebních děl výrazně většího počtu autorů. Navzdory skutečnosti, že příjmy z televizního vysílání v čase rostou, je z tabulky patrné, že reálné příjmy autorů za odvysílání jejich hudebního díla na jedné stanici v průměru klesají. Příjmy OSA z televizního vysílání zdaleka nerostou tempem jako počet nových kanálů a je to s ohledem na výdělečnost nových kanálů logické. Proto je pro budoucnost zásadní, aby se změnil obchodní model licencování televizních vysílatelů.

Podívejme se ještě na jednu tabulku, která ukazuje růst počtu autorů, jejichž hudba byla v jednotlivých letech užitá (tj. odvysílána, zahrána na koncertě, prodána na fyzických nosičích nebo zpřístupněna na placených službách na internetu), tak i počet skladeb, na které se rozúčtávají inkasované autorské odměny.

Z tabulky č. 2 je patrné, že inkaso OSA v letech 2007 až 2011 v absolutních číslech roste, vyjma roku 2010. Stejným způsobem roste i celková částka rozúčtovaných autorských odměn po odečtení režie OSA. Nicméně z tabulky je též patrné, že reálné příjmy autorů naopak v průměru klesají.

Vzhledem k pokračující fragmentaci vysílání a přesunu užití hudby na internet nelze očekávat zásadní změnu tohoto trendu. Avšak na každém negativu lze najít i pozitivní aspekt. Rostoucí množství způsobů distribuce hudebního obsahu současně přináší větší prostor a příležitost pro české autory a českou hudbu.

text:
ROMAN STREJČEK
předseda představenstva OSA

// Rostoucí množství způsobů distribuce hudebního obsahu současně přináší větší prostor a příležitost pro české autory a českou hudbu.